

Spis treści

Contents

Wstęp Redakcyjny

Editorial Introduction

- Podziękowania 16
Words of gratitude (summary) 18

Monika Jaworska-Witkowska, Lech Witkowski

- W oczekiwaniu na przełom recepcyjny Batesona w Polsce 19
Expecting Bateson's reception turn-over in Poland 23

Monika Jaworska-Witkowska

- O recepcji myśli Gregory'go Batesona w Polsce 24
Wstęp 24
W stronę nowej wizji ekologii 25
Bateson w przekładzie *Umysłu i przyrody* i na przykładzie *Capry Punktu zwrótnego* 28
Przegląd niektórych innych pozycji 33
Odczytania socjologiczne Batesona 36
Czy Bateson to już postmodernizm? 39
Problematyka terapii rodzin 43
Zamiast zakończenia 45
On the reception of Gregory Bateson's ideas in Poland (summary) 47

Świadectwa biograficzne i intelektualne ze świata

Biographic And Intellectual Testimony From The World

Nora Bateson

- Parts & Wholes, Hope & Horror 50
Stories of Hope and Horror 52
Systems, Ecology and Fascism 56
Saving Systems Science 56
Clarity Obscuring Complexity 58?
Transcontextuality and Paradoxes 58
How Did this Happen? 58
Metamessages & Presuppositions 61
Continuing to Learn 65

The International Bateson Institute 67

Phillip Guddemi

Gregory Bateson and „Human Nature” – Speaking to our Twenty First Century Problematics from 1969 70

Konteksty komunikacji: historia i recepcja idei
Communication Contexts: History And Reception Of Ideas

Michał Wendland

Batesonowskie ujęcie komunikacji na tle rozwoju nauki o komunikacji w drugiej połowie XX wieku 82

Wprowadzenie 82

Historyczne ujmowanie teorii komunikacji 83

Równoległe początki refleksji naukowej nad komunikacją w połowie XX wieku 86

Gregory Bateson i jego ujęcie komunikacji 90

Podsumowanie 95

Bateson's approach to communication in the context of communication science in the second half of the 20th century (summary) 97

Emanuel Kulczycki

Batesonowskie pojęcie „metakomunikacji” w komunikologii historycznej 100

Wprowadzenie 100

Konceptualizacje metaforyczne 101

Metafora transmisji 102

Wyobrażenia zbiorowe o komunikacji 103

Batesonowskie rozumienie metakomunikacji 104

Rozwinięcie pojęcia metakomunikacji 107

Podsumowanie 108

Bateson's concept of „metacommunication” in the communication history research (summary) 110

Konteksty myślenia i ekologii
Contexts Of Thinking And Ecology

Adam Skibiński

Metalogia albo jak myśleć po Batesonie 114

Wstęp	114
Wzorzec, który łączy	115
Proces umysłowy albo wzorzec wzorców, różnica i opowieść	124
O myśleniu (i myleniu się) Batesonem	133
APENDYKS. Kilka uwag o trudnej sztuce tłumaczenia Gregory Batesona, na przykładzie książki <i>Umysł i przyroda</i> (Bateson 1996) w tłumaczeniu Anny Tanalskiej-Dulęby	139
Metalogy or how to think after Bateson (summary)	144

Elżbieta Magdalena Wąsik

Ekologia, ekosystem a ekologiczne widzenie świata Gregory'ego Batesona	146
Wstęp	146
Ekologizm w naukach przyrodniczych i humanistycznych	147
Metafora ekologii w badaniach nad językiem w uwarunkowaniach środowiskowych	151
Komunikacyjne podejście do człowieka jako istoty społecznej	154
Ekologia umysłu Gregory Batesona a rozumienie człowieka w uwarunkowaniach komunikacyjnych	158
Podsumowanie	162
Ecology, ecosystem and the ecological world view of Gregory Bateson (summary)	165

Konteksty biologiczne, neurobiologiczne i duchowe Biological, Neurobiological And Spiritual Contexts

Ireneusz Kojder

Neurobiologiczna przesłanka ekologicznej dwoistości umysłu (przyczynek i pokłosie „reguły symetrii” Batesona)	168
Wstęp	168
Gęstość informacyjna i dwoistość	169
Neurobiologia perceptu świadomego	172
Percept wpływu czasu	173
Wybór oparty o układ nagrody	175
Udział mózdzku w kształtowaniu świadomego perceptu	181
Neuroplastyczność mózgu	188
Qualia	191
Czynność lustrzana mózgu	195
Zamiast zakończenia	196
Neurobiological prerequisite of ecologic mind duality (a contribution and a follow-up of Bateson's „symmetry rules” (summary)	198

Ewa Danuta Białek

Psychosyntetyczne podejście do rozwoju jako procesu integracji, ale i przekraczania biologii: Gregory Bateson i jego Umysł i przyroda. Jaką wartość dla naszego sposobu myślenia wnosi Gregory Bateson? 199

Wprowadzenie 199

W stronę wizji nowej filozofii nauki 200

Gregory Bateson i jego wkład w syntezę – człowieka i przyrody 208

Słabe punkty / ograniczenia w dyskursie Gregory Batesona 219

Co zwiastuje nowe w nauce i edukacji w podejściu G. Batesona? 221

Psychosyntetic approach toward human development as a process of integration but also crossing biology: Gregory Bateson and his Mind and Nature. A necessary unity. What value to our thinking does Bateson bring? (summary) 226

Konteksty zarządzania Management Contexts

Monika Koster

O Batesonowskiej perspektywie ekologii zarządzania i uczenia się organizacji 230

Wstęp: System i organizacja 230

Myślenie systemowe 231

Podejście systemowe w naukach zarządzania 232

Batesonowskie pojęcie ekosystemów 233

Ekosystemy, czyli otoczenie organizacji w zarządzaniu humanistycznym 235

Uczenie się organizacji w ujęciu systemowym 243

Podsumowanie 247

On the Batesonian perspective on organizational ecology and learning (summary) 249

Nota o Autorce 249

Sławomir Magala

Konkret a EkoSystem (ekologia ucieleśnionej i uspołecznionej wiedzy) 251

Wstęp 251

Wprowadzenie do konkretyzacji wiedzy w ekosystemie uniwersyteckiej fabryki wiedzy: przypadek *Erasmus Honors Program* 252

Konkretnie zastosowanie ekonomicznych badań kultury w ekosystemie akademickiego dialogu pedagogicznego: zawody w pobudzaniu i pogłębianiu studenckiej autorefleksji 255

Konkret w autorefleksji: wyjątkowość istnienia poszczególnego na tle sprawozdawczości zawodowych członków akademickich biurokracji oraz

ekologicznych kryteriów harmonizacji Batesonowskiej triady: jednostki, społeczeństwa, ekosystemu	257
Co konkretnie chciano przez „Solidarność” powiedzieć w ekosystemie Zimnej Wojny? Co my sami mieliśmy wtedy na myśli dźwigając się z bagna totalitarnej dyktatury na tratwy struktur poziomych oraz szalupy solidarności?	
Rajska dziedzina utudy (medialne obłoki manipulowanych złudzeń) a konkret czasoprzestrzennych danych (czyli ekostrumieni interakcyjno-komunikacyjnych wydarzeń przeżywanych przez świadome jednostki, skłócone społeczeństwa oraz ekosystemy)	263
The Concrete & the Ecosystem (Ecology of the Embodied and Socialized Knowledge) (summary)	269

Konteksty epistemologiczne Epistemological Contexts

Zdzisław Wąsik

Epistemologia i rzeczywistość w podejściu Gregory'ego Batesona do wiedzy	272
Wstęp	272
Epistemologia ogólna jako dyscyplina filozofii nauki w obrębie nauk o nauce	272
Perspektywy badawcze na przykładzie epistemologii nauk o języku	275
Właściwości esencjalne a właściwości relewantne obiektów badanych i przedmiotów badań	278
Nastawienia badawcze a stanowiska badawcze w wyborze perspektyw badawczych	280
Batesonowska koncepcja epistemologii – jej źródła inspiracji i konsekwencje metodologiczne	281
Geneza koncepcji epistemologii Alfreda Korzybskiego jako mapy umysłu człowieka	282
Solipsyzm, subiektywizm i idealizm w rozumieniu epistemologii u Gregory'ego Batesona	285
Współczesne uzupełnienia koncepcji epistemologii w badaniach polskich	296
Podsumowanie i postulaty badawcze	298
Epistemology and reality in Gregory Bateson's approach to knowledge (summary)	299

Marek Hetmański

Epistemologia jako historia naturalna ludzkiego poznania	302
Wprowadzenie	302
Podstawowe rozumienia epistemologii i ich zastosowania	303
Wiedza i świadomość	307
Umysł i jego miejsce w przyrodzie	308
Uczenie się jako proces poznawczy	310

Komunikacja i metakomunikacja 315

Zakończenie 317

Epistemology as natural history of human cognition (summary) 319

Konteksty cybernetyki, edukacji i pedagogiki **Cybernetic And Educational/Pedagogical Contexts**

Wiesław Sikorski

Cybernetyczna teoria komunikacji Gregory'ego Batesona i jej implikacje edukacyjne 322

Wstęp 322

Bateson mało znany 323

Bateson a teorie uczenia się i delfinarium 324

Poziom kontekstualny 325

Formy uczenia się i ich konteksty 326

Cybernetyka 330

Teoria komunikacji 331

Psychopatologia 332

Psychoterapia 333

Metakomunikacyjne ramy 334

Zarządzanie nagrodami 335

Pochwały peryferyjne 337

Spojrzenie mocy i utrwalone nazewnictwo 339

Uległość za tysiąc pochwał 340

Konkluzje i postulaty pedagogiczne 341

Gregory Bateson's cybernetic theory of communication and its educational implications (summary) 344

Wojciech Kojs, Paweł Kojs

Metodologiczne i pedagogiczne aspekty Batesona poszukiwań tego, co łączy 346

Wprowadzenie. Batesona koncepcja umysłu – przyrodniczy i pedagogiczny kontekst rozważań 346

Umysł pytający. Erotetyczna refleksja nad tym, co łączy 350

Wzory, które łączą. O podobieństwie systemów organizmalnych 353

Umysł ze złożoności, złożoność z umysłu – analiza morfologiczna jako narzędzie rozwiązywania „podstępnych problemów” 359

Umysł w działaniu – pomiędzy wyobraźnią a dyscypliną 362

Implications of Bateson's Search for Unity for teaching and research about teaching (summary) 368

Sławomir Pasikowski

Między schizmogenezą a holizmem. Próba rekonstrukcji instrumentów cybernetycznej metodologii Gregory'ego Batesona 370

Wprowadzenie 370

Umysł i poznanie w perspektywie pojęcia system 372

Epistemologiczna podstawa cybernetycznej metodologii Gregory'ego Batesona 373

Charakter metodologii Gregory'ego Batesona 376

Główne propozycje metodologiczne Gregory'ego Batesona 377

Zakończenie 386

Between schismogenesis and holism. The reconstruction trial of instruments from Gregory Bateson's cybernetic methodology (summary) 388

Lech Witkowski

Konteksty i elementy ekologii umysłu, idei i wychowania według Gregory'ego Batesona 390

Wstęp 390

O charakterze wyzwania Batesona dla humanistyki i nauk społecznych

Jak jest możliwa ekologia umysłu? 391

Trop „ekologii świata wewnętrznego” oraz „ekologii idei” u Vickersa 398

Otwarcie metakomunikacyjne jako zmiana perspektywy epistemologicznej u G. Batesona 404

Uwagi ogólne – przegląd tropów 409

O pojęciu środowiska w ujęciu cybernetycznym: język i komunikacja 422

Konfrontacja Bateson – Rogers i jej implikacje 429

U źródeł schizmogenezы 434

Contexts and elements of the ecology of mind, ideas and education in G. Bateson (summary) 440

Marek Rembierz

Krytyczna ekologia umysłu i dwoistość (w) edukacji. Batesonowskie tropy, reinterpretacje i dylematy w sprzężeniu zwrotnym 442

Wstęp 442

Wybrane (wiodące) Batesonowskie idee, tropy, odniesienia 443

Perspektywy, inspiracje i tropy dwoistości 446

W stronę ekologii pedagogicznej i pedagogiki ekologicznej 449

O podobieństwie „gleby dusz ludzkich” do „gleby ziemi” 451

Przybliżenie pedagogiczno-ekologicznych tropów, wyzwań i wskazań Papieża Franciszka 455

Figura akrobaty na linie – zamiast zakończenia 464

Critical ecology of mind and duality of/in education. Bateson's traces, reinterpretations and dilemmas in feedback relationship (summary) 466

Konteksty kulturowe i artystyczne Cultural And Artistic Contexts

Izabela Trzcińska

- Gregory Bateson i nowa duchowość** 470
- Idea duchowości 471
- Poszukiwanie źródeł poznania 474
- Różnica 477
- O perspektywach 480
- Gregory Bateson and the New Spirituality (summary)** 483

Aleksandra Jach

- Czar i terror ekologii sztuki** 485
- Wstęp. Sztuka i edukacja 485
- „Istnieje ekologia złych idei, tak samo jak ekologia chwastów” 488
- Trzy ekologie – w poszukiwaniu manifestu 490
- Transdyscyplinarność i myślenie w poprzek 493
- Elastyczność / Resilience 495
- Miasto – dobro wspólne 501
- Zaangażowanie w środowisko poprzez grę 504
- Charm and terror ecology of art (summary)** 506

Katarzyna Słoboda

- Percepcja zestrojona. Praktyka tańca Lisy Nelson w inspiracji Batesonowskiej** 508
- Streszczenie i wstęp 508
- Taniec jako praktykowanie relacyjności ucieleśnione 511
- Choreografia jako performowanie wzorca, który łączy 513
- „Partytury zestrzajania” Lisy Nelson, jako praktykowanie ekologii umysłu 514
- Percepcja w działaniu, czyli uważność na różnicę, która czyni różnicę 518
- Tuned perception. Lisa Nelson's dance practice as inspired by Gregory Bateson (summary)** 523

Konteksty schizofrenii i terapii rodzinnej Schizophrenic And Family Therapy Contexts

Rafał Ilnicki

- Schizofrenia akademickiego umysłu. Podwójne wiązanie pomiędzy misją i kalkulacją** 526

Wstęp 526

O pułapce dla pracownika uniwersytetu 527

Rodzina jako system cybernetyczny 529

Humanista i podwójne wiązanie 531

Moralność i schizofrenia akademickiego umysłu 537

Schizophrenia of academic mind. Double bind between mission and calculation (summary) 541

Agnieszka Doda-Wyszyńska

***Double bind* w kontekście teorii schizofrenii Gilles'a Deleuze'a 543**

Wstęp 543

Tożsamość w podwójnym wiązaniu 546

Podwojenie podmiotu wiedzy a powszechny lęk przed uwiedzeniem 551

Wzniosły obiekt ideologii 555

Dramat a tragedia – zanik wolności 559

The Double bind within the Context of Gilles Deleuze's Theory of Schizophrenia (summary) 564

Iwona Kozłowska - Piwowarczyk

Użyteczność teorii Gregory Batesona dla superwizji w systemowej terapii rodzin. Aneks do artykułu: po 13 latach 566

Usefulness of the theory by Gregory Bateson for a supervision within the systemic family therapy (with an annex 13 years later) (summary) 577

Zamiast zakończenia – na nowe otwarcie

Instead Of A Conclusion – For A New Opening

Nora Bateson

The Word „Symmathesy” On The Page 579

Proposition 580

Part I. Mutual Learning Contexts 583

If systems are comprised of parts and wholes, what is symmathesy comprised of? 585

Multiple Description and Interfaces 587

Models need remodeling 588

How will we illustrate Symmathesy? 589

Part II: The Word In Meta-Communication 590

The terminology we use to describe living things carries meta-meanings: 590

When we think of systems, what do we perceive? How do we describe what we perceive? How do we think? 591

Mechanism has its place 591

Part III: What is Learning in Symmathesy? 592

Order and Symmetry in a learning world. 595

Part IV: The Word In the Belly 597

This transition in thinking is a personal, cultural, political,
and academic dilemma 597

Patterns of industry are hardwired into us at a deeply personal level 598

Jam-jargon 598

We find what we are looking for 599

More than circular 601

Part V: Implications and Applications of Symmathesy. 604

Ecology of Institutions 606

Monika Jaworska-Witkowska, Lech Witkowski

O potrzebie dalszych prac badawczych i aplikacji 609

On the need of further research and applications 612

Bibliografia

Bibliography

I. Teksty Batesonowskie Batesonian texts 614

II. Pozostałe pozycje Other references 616